

Nyílt levél - SOS Balaton, sürgős beavatkozást kérünk a Balaton védelmében

Tisztelt Miniszterelnök Úr!

Tisztelt Miniszter Asszonyok és Urak!

Tisztelt Országgyűlési Képviselő Asszonyok és Urak!

A Balaton ökológiai állapota kritikus. Ez ma már nem pusztán civil aggály, hanem tudományos állásfoglalás.

A HUN-REN Balatoni Limnológiai Kutatóintézet (BLKI) szerint a partmenti beépítések veszélyeztetik a tó ökoszisztémáját, különösen súlyos a természetes és természetközeli partszakaszok, torkolati területek elvesztése: éppen azoké a területeké, ahol például a nádas visszatérhetne, szűrhetné a tóba érkező vizet, élőhelyet teremthetne, és segíthetne az invazív fajok visszaszorításában. Az intézet főigazgatója, Vasas Gábor a fonyódi, Pogányvölgyi-víz torkolatánál zajló építkezésről úgy fogalmazott: **„borzasztó és felháborító, hogy ez keresztül tud menni.”**

A tudományos álláspontból az következik, hogy a további parti beépítéseket már nem lehet egymástól elszigetelt ingatlanfejlesztési ügyekként kezelni. **A Balaton egészének ökológiai működéséből kell kiindulni.** Nem további beépítésekre, hanem egyes területeken a természetes állapot helyreállítására, rekultivációra van szükség, hangsúlyozza a BLKI.

Ebben a helyzetben alapvető és azonnali fordulatra van szükség, **a még megmaradt természetes partszakaszok védelmének és a károsított élőhelyek helyreállításának kell az állami döntések meghatározó szempontjává válnia.**

Az Alaptörvény a természeti erőforrásokat, így a vízkészletet és a biológiai sokféleséget a nemzet közös örökségének tekinti, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége. Az Alaptörvény ugyancsak rögzíti az egészséges környezethez való jogot.

A most szükséges beavatkozás szempontjából ezért nem lehet akadály, hogy korábban ki milyen döntést hozott, illetve egy beruházás milyen jogszerűen megszerzett jogosultságokkal rendelkezik. Ezeket a kérdéseket, valamint a megszerzett jogok miatt járó kártalanítást külön, rendezetten lehet és kell kezelni. Ez azonban nem állíthatja meg annak vizsgálatát, hogyan előzhető meg a további, visszafordíthatatlan károk.

A sürgős kérdés nem az, hogy mi történt tegnap, hanem az, hogy mit teszünk ma.

A kérdés, amit minden felelős döntéshozónak magának is fel kell tennie az, hogy a rendelkezésünkre álló új tudományos ismeretek alapján és a klímaválság pusztítását látva mit lehet és mit kell most megtenni azért, hogy ne következzenek be további, visszafordíthatatlan károk. Hogyan őrizhetjük meg a még megmaradt természetes és természetközeli partszakaszokat? És hogyan kezdhethetjük meg azoknak a területeknek a helyreállítását, amelyek a Balaton ökológiai működése szempontjából különösen fontosak?

A klímaváltozás miatt várhatóan nem ugyanaz a Balaton vár ránk, mint amelyet az elmúlt évszázadban megszoktunk. Az alacsonyabb vízállásokat és a partvonal időszakos visszahúzódását gyakran kizárólag problémaként kezeljük, pedig ezek egyes helyeken lehetőséget is teremthetnek a természetes parti élőhelyek, nádasok és sekély vízi zónák megújulására. Teret kell engednünk ezeknek a természetes alkalmazkodási folyamatoknak és a felszabaduló területeket nem újabb beépítésekkel elfoglalni. A Balaton hosszú távú ellenálló képessége szempontjából kulcsfontosságú, hogy a változó körülmények között több teret adjunk a természetnek, ne kevesebbet.

Amit ma véglegesen beépítünk, azt a jövő nemzedékeknek már nem tudjuk jó, természetes állapotban átadni.

Amit kérünk: STOP – VÉDELEM – HELYREÁLLÍTÁS

1. STOP – állítsuk meg a további veszteséget.

Kérjük a természetes és természetközeli parti területeket veszélyeztető nagyberuházások azonnali felfüggesztését és az érintett területek védelméhez szükséges állami tulajdonba vételét, elsőként a fonyódi Pogányvölgyi-víz torkolatánál. Ha a hatályos jogszabályok a felfüggesztéshez vagy az állami tulajdonba vételhez nem biztosítanak megfelelő eszközöket, kérjük a szükséges jogszabályok megalkotását, illetve a törvényjavaslatok haladéktalan előterjesztését. Az állami tulajdonba vételt elsődlegesen megállapodásos vásárlással, ennek hiányában a kisajátítás feltételeinek biztosításával és az érintettek megfelelő kártalanításával kérjük megvalósítani.

A BLKI és más tudományos intézmények, illetve az érintett hatóságok bevonásával sürgősen azonosítsák azokat a parti területeken engedéllyel bíró vagy engedélyezés alatt álló beruházásokat, ahol beavatkozásra lehet szükség a mielőbbi állami tulajdonbavétel vagy a partszakasz védelmének más módon történő biztosítása érdekében.

2. VÉDELEM – azonosítsuk és védjük meg, ami még megmaradt.

A BLKI és más tudományos intézmények bevonásával sürgősen azonosítsák azokat a természetes és természetközeli partszakaszokat, torkolatokat és zöldterületeket, amelyek megőrzése a Balaton ökológiai működése szempontjából kiemelten fontos.

Induljon el e területek tartós védelmének biztosítása, beleértve – ahol szükséges – az állami megszerzés, illetve a törvényi feltételek fennállása esetén a kisajátítás előkészítését. Ahol a hatályos jogszabályok ehhez nem elegendők, kezdeményezzék a szükséges törvénymódosítást.

3. HELYREÁLLÍTÁS – adjunk vissza területeket a Balatonnak.

Készüljön tudományos alapú Balaton-parti rehabilitációs és rekultivációs program, amely azonosítja azokat a területeket, ahol a természetes parti ökoszisztémák, nádasok, torkolatok, zöldfolyosók és a víz–szárazföld természetes kapcsolatának helyreállítása szükséges és lehetséges. A Balaton-part helyreállítása nemcsak hazai természetvédelmi érdek: közvetlenül hozzájárulna Magyarország Víz Keretirányelvből és az EU természet-helyreállítási rendeletéből fakadó céljainak és kötelezettségeinek teljesítéséhez.

A cél nem lehet pusztán a megmaradt természetes Balaton-part további fogyásának lassítása. **El kell kezdenünk valamennyit visszaadni a természetnek.**

A tulajdon védelme nem jelenti azt, hogy az államnak nincs eszköze

A tulajdonhoz való jogot nem kérdőjelezzük meg. Az Alaptörvény azonban maga rendelkezik arról, hogy tulajdont kivételesen, közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett ki lehet sajátítani.

A kisajátítás kivételes eszköz, amelynek törvényi feltételeit minden egyes terület esetében külön kell vizsgálni.

Éppen azt kérjük, hogy az állam most, halasztás nélkül vizsgálja meg ezt a lehetőséget.

Elsőként természetesen az érintett területek megállapodásos állami megszerzését kell megkísérelni. Ahol azonban a Balaton ökológiai érdeke más módon nem biztosítható, és a törvényi feltételek fennállnak, a kisajátítás lehetőségét is érdemben elő kell készíteni.

A cél a döntő, a jogi eszközt az államnak kell megtalálnia

Kérjük, hogy a Kormány vizsgálja meg és írásban közölje, a hatályos jogszabályok biztosítják-e a veszélyeztető beruházások felfüggesztéséhez, az érintett területek állami tulajdonba vételéhez és tartós védelméhez szükséges eszközöket. Ahol ezek hiányoznak, kérjük a szükséges

kormányzati hatáskörű jogszabályok haladéktalan megalkotását, illetve a szükséges törvényjavaslatok Országgyűlés elé terjesztését.

A jogi nehézség nem lehet kifogás, nem lehet a tartós tétlenség indoka.

A Balaton védelmének ára van, de megfizethető

A területek állami megszerzése, az esetleges kisajátítás és a rekultiváció költségvetési forrást igényel. Ezt nem akarjuk elhallgatni.

Ezért kezdeményezzük egy **Balaton-védelmi alap** létrehozását.

Kezdeként **15–30 milliárd forintos induló keretet** javaslunk, amelyből megkezdhető lenne a legsürgetőbb esetek kezelése, a stratégiai jelentőségű területek megszerzésének előkészítése, az esetleges kártalanítások finanszírozása és az első rekultivációs beavatkozások előkészítése.

Ez a magyar GDP 0,1 százalékánál is jóval kisebb összeg, ugyanakkor a helyreállításból eredő haszon ezt a költséget jelentősen meghaladja

A költségeket azonban nemcsak önmagukban kell vizsgálni. A tétlenségnek is ára van. A természetes partszakaszok elvesztésének, a tó ökológiai ellenálló képessége romlásának, a későbbi helyreállításnak és a Balaton természeti, társadalmi, turisztikai és gazdasági értékében bekövetkező károknak egyaránt.

A Balaton védelmének ára van. A kérdés az, hogy hajlandók vagyunk-e ezt most megfizetni, amíg még van mit megvédeni.

Kérjük, hogy **10 napon belül írásban tájékoztasson bennünket arról, támogatja-e a fenti intézkedéseket, és saját tisztségéből, feladat- és hatásköréből következően milyen konkrét lépéseket tesz vagy kezdeményez azok megvalósítása érdekében.**

Kérjük továbbá, hogy a Kormány a megindított folyamatot, annak felelőseit és határidejét nyilvánosan is jelentse be. Ez egyértelművé tenné az önkormányzatok, hatóságok, tulajdonosok és beruházók számára, hogy a Balaton-part további beépítésével kapcsolatos állami politika megváltozott.

A beérkező válaszokat nyilvánosságra hozzuk. Ha valamely címzettől 10 napon belül nem érkezik érdemi válasz, azt is nyilvánosan jelezzük.

Nem azt kérjük, hogy a Balaton jövőjével kapcsolatos valamennyi döntés ezen időszak alatt megszülessen.

Azt kérjük, hogy a fordulat most kezdődjön el.

Legyen vége a természetes Balaton-part további fogyásának. Védjük meg, ami még megmaradt. És kezdjük el visszaadni a Balatonnak azt, amit még vissza lehet adni.

Tisztelettel,

Éger Ákos
ügyvezető elnök
Magyar Természetvédők
Szövetsége

Kun Zoltán
elnök
Nagy Tavak és Vizes Élőhelyek
Szövetsége

Lukács András
elnök
Levegő Munkacsoport

Mező János Bálint
ügyvezető igazgató
Greenpeace Magyarország

Dr. Sebők Dóra
elnök
Kék Ernyő – Egyesületek a
Balatonért

Budapest, 2026. október 8.

Kapják:

A levél címzettjei és felelősségi körük

A levelet az alábbi címzetteknek küldjük meg, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 90/2026. (V. 13.) Korm. rendeletben meghatározott felelősségi körük alapján:

Magyar Péter miniszterelnök – a Kormány általános politikájának meghatározásáért, a miniszterek tevékenységének koordinálásáért és a kormányzati döntések érvényesülésének biztosításáért viselt felelőssége alapján.

Ruff Bálint, a Miniszterelnökséget vezető miniszter – az általános politikai koordinációért, a kormányzati stratégiák kidolgozásának támogatásáért és a kormányzati igazgatás összehangolásáért viselt felelőssége alapján.

Gajdos László, élő környezetért felelős miniszter – a természet- és környezetvédelemért, a vízvédelemért és vízgazdálkodásért, valamint a természetes nagy tavak part- és partvonal-szabályozási feladataiért viselt felelőssége alapján.

Vitézy Dávid, közlekedési és beruházási miniszter – az építésügyért, a településrendezésért és a területrendezésért, valamint az ezekkel kapcsolatos állami feladatokért viselt felelőssége alapján.

Kármán András, pénzügyminiszter – az állami vagyon felügyeletéért és a Kormány vagyongazdálkodási politikájáért, így az érintett területek esetleges állami megszerzésének vagy kisajátításának vagyongazdálkodási oldaláért viselt felelőssége alapján.

Lőrincz Viktória, vidék- és településfejlesztési miniszter – a területfejlesztésért, a térségi fejlesztések összehangolásáért, valamint a helyi önkormányzatokkal kapcsolatos kormányzati feladatokért viselt felelőssége alapján.

Kapitány István, gazdasági és energetikai miniszter – a turizmusért és turizmusfejlesztésért viselt felelőssége, valamint a Balaton természeti állapotának és megmaradt természetes partszakaszainak a térség hosszú távú turisztikai értékében betöltött szerepe alapján.

Tanács Zoltán, tudományos és technológiai miniszter – a kormányzati tudománypolitikáért és annak koordinációjáért viselt felelőssége, különös tekintettel a Balatonnal foglalkozó tudományos intézmények megállapításainak kormányzati döntéshozatalban való érvényesülésére.

Országgyűlési képviselők:

Az Élő Környezetért Felelős Bizottság tagjai: V. Németh Zsolt, Dr. Bihari Zoltán, Kaprinyák Tibor, Dr. Kovács Gyula, Lontay László, Dr. Nagy Márta, Simon Renáta, Dr. Koncz Zsófia, Varga Gábor

A balatoni választókerületek képviselői: Bakos Csaba Attila, Csatári Ernő, Forsthoffer Ágnes, Dr. Balatincz Péter, Varga Balázs